

שלישיית המעפיל חמישים שנה עמ' 14

עירית סנדנר ודן שרון. למרות כל הקשיים, השירה נמשכת צילום שירה סנדנר

דיסק כפול, "חוגים חמישים", יוצא בימים אלה לשלישיית המעפיל. הקול הצלול של עירית סנדנר הוא קולה של השלישייה מזמן הקמתה, המלווים מתחלפים. ההרכב הראשון כלל את גדי אלון ואהוד שחם. כשגדי עזב, תפס את מקומו דן שרון. לאחרונה הצטרף לצוות בנה של עירית, יובל, שמנגן ושר

שירה נוכחי

שלישיית המעפיל חוגגת 50 שנות פעילות מוסיקלית, מאז צע שנות השישים ועד ימינו. את שנת הויבל מציינת השלישייה בריסק כפול: "חוגים חמישים", המורכב מהקלטה ישירה של הופעה חיה וממקבץ שירים ששוקטו מהקלטות שונות (רדיו, טלוויזיה ותקליטים) אשר לא קובי צו באלבומים קודמים של השלישייה. האלבום הכפול משקף את התהליכים שעברה השלישייה בחמישים שנותיה. את ההפקה בפועל ביצע זמר השלישייה והאמרגן שלה דן שרון, לחברת "התקליט".

ואלה תולדות

כשכתי אמרה לי ששירי שלישיית המעפיל מוכיחים לה את ילדותה המוקדמת וכשנכדי הוסיף, שהמור סיקה שלהם איננה עכשווית בעיניו, הבנתי עד כמה אנוח אוהבים לחזור ולהתרפק על העבר. הרטרו הוא הנר סטלגיה שלנו ולא טרנד חולף. הקול הצלול כמעיון של עירית סנדנר נמצא במרכז הבמה של שלישיית המעפיל, מזמן הקמתה. המלווים מתחלפים, בשנת 1965, עת הוקמה השלישייה,

לא הפסקנו לשיר" מציינים עירית סנדנר ודן שרון ומדגישים כי הקשר בתוך השלישייה חזק כמו פעם. "אני חנו כמו משפחה" אומרת סנדנר שבנה יובל הצטרף כאמור לשלישייה למרות שעזב את הקיבוץ עם משפחתו לפני כ-15 שנה.

כחלק מתרבות הלימוד המוסיקלי בקיבוץ, התחילה עירית ללמוד פסנתר בחזרה. בדרכה לשיעור שלה פגשה בתלמידים שלמדו פיתוח קול, ועד מהרה ולמגינת ליבו של אביה, פרשה מהפסנתר והחלה לשיר, היות שהקיבוץ לא איפשר חוגים. "שרתי אריות מאופרות. זה היה מאוד יפה מבחינתי וריגש אותי" מציינת עירית.

החיבור בין גדי אלון ואהוד שחם מהמעפיל ועירית בת עין החורש שיגשאה לאלון זל, בן המעפיל, היה ספונטני. "כולנו מאוהב שכבת גיל. אני שרתי בעין החורש ובבית הספר ידעו שאני זמרת. כשהבנים השתחררו מהצבא החלטנו לעשות הופעה בקיבוץ המעפיל. עשינו חזרות באופן עצמאי". הייתה זו כפי הנראה הופעה מוצלחת, כיוון שיואל מרקם מרשות השידור שישב בקהל, התלהב והתחיל להריץ את השלישייה להופעות ב"צוותא" הישנה.

השירים את השורשים. את ניחוח השרה ואת אוויר הפסגות ואת הקריצה לגני גון החסידי. יש בשירתה של הסולנית עירית סנדנר הרבה מהניגון של שירת העשבים החסידית שספגה בבית אבא. "את 'השיר הבן יקר לי אפרים' שרתי עם אבא שלי כשהייתי ילדה", מציינת עירית בעודה עומדת, מתנועעת ומל' וזה בשירתה הצלולה את הקלטת המי קורית שמשמיע דן. קולה היום כמעט שלא השתנה לעומת ההקלטה. "אבי, מרדכי מלך, היה חזן בבית הכנסת בבאליסטוק לפני שעלה לארץ. אחי עמוס מלך זל, היה מוסיקאי, מנצח וניגן בחלילית. הוא היה וירטואוז. הוא כתב לשלישייה שיר אחר 'לרוקמים חלום' שהיה לי חשוב שיוכנס לדיסק החדש. בשירה שלי יש את מה שקיבלי' תי מאבא. זה הערך המוסף החסידי שיש בכמה מהשירים. זה בולט ב'ניגונים', ב'לב טהור' ו'במזמור לדוד', אבל קיים למעשה בכל השירים שלי".

הקלטה שהתגלתה

בשנים האחרונות הואט הקצב. בני משפחה יקרים חלו ונפטרו והגיל גם הוא לא עוצר מלכת. למרות כל הקשיים השירה נמשכת, שהרי את המנגינה הזאת הם לא מפסיקים. "אף פעם

צמיחת שלישיית המעפיל בשנות השישים התרחשה על הכר הפורה של תופעת השלישיות בומר העברי. קדמו לה שלישיית שריר (1963), שלישיית גשר הירוקן ושלישיית הגשש החיוור (1964) ואחריה (1969) הגיחו "השלוש רים". בעקבות ג'ון לנון, פול מקרטני, ג'ורג' האריסון ורינגו סטאר, ארבעת כוכבי הביטלס (1962), פרחו בארץ באותה תקופה, דווקא השלישיות שכל אחת בדרכה יצרה רפרטואר עשיר. לכל אלה שמור מקום חשוב בפנ' תאון הזמר העברי ורבים משיריהם היו לנכסי צאן ברזל בשירה הישראלית. שלישיית המעפיל זכתה לשיר את שיריהם של מיטב היוצרים בארץ. משוררים ומלחינים כמו: נתן אלתרמן, נתן יונתן, רחל שפירא, נחצ'ה היימן, רוד והבי, סשה ארגוב, נעמי שמר, לית. שלישיית המעפיל זכתה לשיר עם מיטב שיריה באלבום שכולו הגיגה לחובבי הזמר העברי. העריכה בוצעה על ידי מתן אשכנזי ומנולו קלונזהו באולפני "אוזן מוויקלית" בקיבוץ מע' ברות. קרן תבצלת תמכה.

השלישייה מביאה את ניחוח השירה העברית, בה הסקסט והלחן מקבלים משקל שווה ללא מניירות וסלסולי שיטוט מיותרים. ניתן לחוש בכיצוע

שרו עם הסולנית סנדנר אהוד שחם וגדי אלון. לאחר חמש שנים החליף דן שרון את גדי אלון ומאו הם יחד. את אהוד שחם החליף בשנים האחרונות היוצר והמוסיקאי יובל סנדנר, בנה של עירית. במהלך שנות פעי' לותה המוסיקלית הקליטה השלישייה כמה אלבומים בניהולו המוסיקלי של צביקה כספי והופיעה ברחבי הארץ וברחבי העולם. בין השאר השתתפה בפסטיבלים שונים כגון: "הזמר והפ' זמון", "הזמר החסידי", "ניחוח חציר", מופע הגאלה של התנועה הקיבוצית ואף יצגה את ישראל במרכז לינקולן בניו יורק ובדרום אמריקה, במלאת 25 שנים למדינה. ההופעות של השלישייה בטלוויזיה היו עוד כששירדה בשחר/ לכן הם היו אורחיהם של ירון לונדון, מאיר שלו, גיל אלדמע ואחרים. "היה כייף לא נורמלי. הציעו לנו המון אפי' שריות ואפילו ולנסוע לברודוויי. אבל לא הסכמתי. לכולנו משפחות. הילדים היו קטנים ולא ראיתי את עצמי כזמרת ששרה ערב ערב, למרות שזו הייתה קריירה של זמרת. בהתאם להחלטות שלנו קיימנו את ההופעות בריסק", מציינת עירית. בנוסף את פס הקול לסרט "הוא הלך בשדות" כשהיתה בת 23.

25.75x33.81	2/2	15	עמוד	הזמן הירוק	07.01.2016	51313932-7
עמותת ניצן - 80373						

במשך חמישים השנים הפכו חברי השלישייה למשפחה מוסיקלית קרובה

התקליט החדש כולל שירים שלא שובצו באלבומים קודמים

זמורת עם מגוון כלים שעליהם ניגנו בני דור הבנים. המורה למוסיקה והמלחין היה ארבל ז"ל הקימה דורות של תלמידים נגנים. שושנה לוי מתלמידי דותיה, אף הלחינה עבור השלישייה. דור הבנים בקיבוץ הוביל שתי תופעות תרבותיות: את השלישייה ואת נבחרות הבנים והבנות בכדורעף שהיו אלו פי הארץ. עירית סנדרן כיכבה בשני המקומות. היא הייתה שחקנית כדורעף מחוננת, ששיחקה גם בנבחרת ישראל והוכרה כמי שמפליאה לשיר. בטורקיה שיחקה כשיובל בבטנה. אחרי הלידה חזרה לשחק רק בנבחרת המעפיל והמשיכה לשיר. בשירתה, בה היא מתמירה עד היום, הרטיטה לבבות מהרגע הראשון.

כשבי-2001 הצטרף יובל לשלישייה, זה היה טבעי. הוא מוכשר כמו שד ממשפחה של מוכשרים. גם הוא עוסק במוזיקה בנוסף לחברת הגינון שלו, אבל מתמיד להגיע להקלטות ולהופעות שלנו" מצייין דן. במשך חמישים השנים הפכו חברי השלישייה למשפחה מוסיקלית קרובה. כשאני מסתכל אחורה, איפה היינו ומה עשינו, אני אומר לעצמי שהחוויה הייתה בעצם העמידה על הבמה" מסכם דן.

אהוב ומוקף חברים עד יומו האחרון. כל ההתכנסויות היו אצלנו, ביחידה שהקיבוץ בשיתוף המשפחה בנה עבורו. החברים היו צמודים אליו. הם התווכחו, התלוצצו ונהגו לצפות יחד בכדורגל. שרנו הרבה יחד. אני וירדן. הוא ידע את כל הרפרטואר שלנו וזכר את המלים טוב ממני. למרות שהרופאים אמרו לנו שתוחלת החיים במחלה הזאת נמוכה, ירדן חי עד גיל 32. הוא הלך לעולמו בחברה טובה ובסביבה תומכת. כלילה האחרון הביע פחד שהוא הולך למות. הוא היה מודע למחלתו וידע הרבה יותר מאתנו. במוקד הסתבר, שבאותו לילה נפטר" מצייין דן.

בערב לזכרו לקחו חלק חברי השלישייה וחברים מהמעפיל ומעין החורש, שניגנו באקורדיון, מפוחית פה ובגיטרה. דן הפיק גם את הדיסק "שירים לירדן". את רוב השירים בו הוא שר בעצמו. בכמה שירים משתתפים עירית ויובל. חלק מהשירים שובצו באלבום הכפול.

מסורת השירה בקיבוץ המעפיל מל"וה אותו מימי היווסדו. הייתה מקהלה ששילבה ותיקים וצעירים ושהיוותה נדבך תרבותי בכל חג ומועד. הוקמה תזמורת מנדולינות שהתפתחה לת-

פעם אהוד ואני ישראל לרסט. בגדול זו הייתה תקופה עם המון תמימות" מצייין דן. "הייתה לי מזוודה שאתה נסעתי להופעות והתאפרתי לבר", מספרת עירית. הם החליטו שלא להפוך את שירתם לפרנסתם אלא להמשיך לעבוד בענפי הקיבוץ. דן עשה במהלך השנים הסבה מקצועית ועד היום הוא עובד סוציאלי. בין השאר ריכז את מדור השיקים בתנועה הקיבוצית וכיום הוא מסיים את תפקידו בניהול אגודת "ניצן". הקיבוץ קיבל את התמורה עבור המופעים ומימן את ההקלטות. בקיבוץ הם שרו בכל האירועים, החיים והחתונות. כיום, בקיבוץ המופרט, הקיבוץ לא בעסק. ההופעות מתקיימות מתי שזה מתאים לחברי השלישייה. לא כל מחיר ולא בכל מקום. בקיבוץ הם ממשקים לקחת חלק בפעילות התרבותית. דן מופיע במשולב עם עירית ביותר שירים כסולן ויובל מלווה. גם היום, כאשר מבשרים למעריצים שהשלישייה מופיעה באירוע מסוים, האולם מתמלא. החזרות משופעות בקהל שנהנה מהן ללא תמורה. כך היה גם בערב האזכרה לירדן ובמסיבת ה70 לקיבוץ.

שרים לירדן

לפני שנתיים, שנה לאחר שמשפחת שרון נפרדה מהבן ירדן שהלך לעולמו בגיל 32, הפיק דן ערב לזכרו. ירדן, הבן הרביעי במשפחת שרון, נולד עם ניוון שרירים מסוג רושן, הנחשב לקשה מאוד עם תוחלת חיים נמוכה. המחלה פוגעת באברים בזה אחר זה עד שהם חרלים לתפקד. ירדן היה ילד בעל צרכים מיוחדים שלמולו כושר הדיבור שלו לא נפגע והוא הצליח לתפקד היטב עם בני כיתתו וסביבתו. ילדי הקבוצה אהבו אותו והוא המשיך להיות המוקד למפגשים גם לאחר סיום הלימודים. במהלך שנות הצבא של חבריו וחברותיו ובמשך הטיוול שעשו אחריהם, שמרו עם ירדן על קשר רציף. ירדן היה אינטליגנטי מאוד ותלמיד מצוי. למרות הריתוק לכיסא גלגלים בגיל 11, יצא עם הכיתה במוסד החינוכי "מעייין", לטיולים בליווי אביו. אחר כך השלים לימודי היסטוריה באוניברסיטת חיפה. ירדן היה בחור

מור קולם ואיכותו. יש בדיסק שירים ראשוניים עם מנעד טונים רחב, מהשנים הראשונות שעירית הוקלטה ושעד כה לא הוכנסו לשום דיסק של השלישייה מחוסר מקום. חלקם מתקליטים קטנים של שיריה. חלקם מהופעות של השלישייה בהזדמנויות שונות.

ב-1981 הקליט ארנון מן, בן כיתה של עירית הופעה של השלישייה כמי ששיר הקלטות פשוט. קלטת השירים נמצאה לאחרונה, וכשהעלה שרון את הרעיון לדיסק חדש של שירים שלא שובצו באלבומים קודמים, נבחרה גם האפשרות לחזור למקורות ולנקות את הקלטת הנשכחת כדי להפיק ממנה את המקור. "מסתבר שהיא נשמרה באיכות פנטסטית למרות המכשור הפשוט, והדיסק ממנה יצא מצוי" מרגישה עירית. הדיסק הוא השלמה לשירי המיטב שכבר הופצו בדיסק קודם. דן: "למרות שאתה שומע את עירית מהבוקר עד הערב, אני מוכרח לציין שבעיני השירה שלה אדירה. יש לה קול ראשוני ואינטליגנציה מוסיקלית, למרות ששם הזמן בא החספוס בקול והיא שרה נמוך יותר". לזכרו, דווקא הוא קיבל עם השנים ובעיקר עם הניסיון ביטחון רב יותר. בהקלטות היו לו לא מעט שירי סולו, לא כך בהופעות. בדיסק שהקדיש לבנו ירדן הוא שר סולו את מרבית השירים המאופיינים ברגש רב. את הקריירה המוסיקלית שלהם פיתחו חברי השלישייה לצד העבודה בקיבוץ. דן ריכז את ענף הפלחה. אהוד עבד אתו. עירית עבדה במפעל לייצור גרביים. החזרות נערכו בערבים, בלי לקחת ימי אמונה. "עברנו יום עבודה רגיל, גם בימים שבהם הופענו. אחרי העבודה ארנון את הציד, התארגנו ונסענו למקום המופע. התקנו בעצמנו את הציד על הבמה, ערכנו באלאנס ואחר כך התלכדו בכנפי המופע ונתנו הופעה מלאה, כולל כמה וכמה הדרנים. הזמן גלש מעבר להופעה המתוכננת" מספר דן. לימים התארגנה סביבם חברות מעריצים. צעירים שעורו בה נדבדות בהעמסת הציד והתקנתו על הבימות. השלושה הגיעו בנחת לעשות את הבאלאנס ולהופיע. אחרי ההופעה המשיכה החגיגה עם המעריצים עד השעות הקטנות. "כשחזרנו, הלכנו לא

כשגדי עזוב, השלישייה הייתה על פרשת דרכים. דן הצטרף ב-1970 ואו החל הארגון מחדש. אביו של דן היה חובב מוסיקה שעורר את בנו להתמיד בנגינה בכינור, אלא שרון העדיף את החליל. ההיכרות המוקדמת של דן ועירית הייתה על מרשאות הקיבוץ, כשדן הגיע לביקורים אצל הדודים בעין החורש. מלבד הפסקות קצרות שבהן הופיעה עירית לבר, כמו בפסטיבל הזמר החסידי עם השיר "שלמלת כלולות", ההופעות נמשכו בארץ ובחו"ל. הם הופיעו בתנועה הקיבוצית, בצבא, במפעלים, בערבי זמר לתיירים שהתקיימו בחייל התרבות בתל-אביב בהופעות לצד אמנים נוספים ובמועדוני הזמר של שרה'לה שרון.

בשלב הראשון לותה השירה בגיטרה. כששרו וכספי הצטרפו, אהוד ליווה בגיטרה, דן בחליל וכספי בפסנתר. כשהוריות התחלפו, החל יובל סנדרן לשיר וגם ללוות בפסנתר. עירית: "הוא ספג מאז היותו ילד אל כל השירים שלנו וידע את כל העיבודים. בשנת 2001 חבר אלינו ויצרנו רפרטואר חדש".

עד כה הוציאה השלישייה שני תקליטים קטנים מהתקופה של עירית, גדי ואהוד ושלושה תקליטים גדולים מהתקופה של עירית, אהוד ודן. דיסק המבחר הראשון הופק באותה תקופה. הדיסק הכפול עוקב אחר התפתחות השלישייה, על השינויים בהרכבה וב"רפרטואר שלה. ניתן לעמוד על השינויים בגווני הקול שהעמיקו, על שיר

בעלייה על הקרקע בקיבוץ סמר